

Bojana Kovačević Petrović
Univerzitet u Novom Sadu
Srbija

PRIKAZ

Vesna Dickov. *Hispanoamerička književnost: renesansa i barok.*
Beograd: V. Dickov, 2021. 194 str.¹

Naučna studija dr Vesne Dickov predstavlja hronološki i panoramski pregled hispanoameričke književnosti XVI i XVII veka, koja je stavljena u odgovarajući kontekst osobenih društveno-istorijskih okolnosti tog podneblja. Knjiga ima optimalnu strukturu: podeljena je na dva dela (Renesansa i Barok), sadrži uvodne napomene, adekvatne bibliografske reference nakon svakog poglavlja, izabranu literaturu na kraju (istorije književnosti, enciklopedije, priručnike, studije i dr.), sažetak na španskom jeziku i indeks imena. Svi pojmovi, nazivi i imena navedeni su i u izvornoj verziji, što je naročito značajno za čitaoce, studente i istraživače kojima je ova knjiga namenjena.

U prvom delu knjige autorka sažeto predočava uzroke i posledice španskog osvajanja američkog kontinenta, kolonizaciju, stvaranje vicekraljevstava, organizaciju latinoameričkog društva, položaj domorodačkog stanovništva i značaj misionara u njihovom opismenjavanju i očuvanju autohtonih kultura. Čitaocu su predočene karakteristike hispanoameričke renesanse i manirizma, a pregled je sačinjen po književnim rodovima. Autorka ističe naročit značaj proznih dela - hronike, izveštaje, pisma, dnevnike - i živopisne prikaze flore, faune i pejzaža Novog sveta, a potom izdvaja nekoliko autore koji su obeležili taj period opisujući sopstvena iskustva na novootkrivenom kontinentu: to su Kristofor Kolumbo, misionar i prvi pobornik prava Indijanaca Bartolome de Las Kasas, osvajači Ernan Kortes i Bernal Dijes del Kastiljo, kao i prvi dvojezični pisac, mestik Garsilaso de la Vega Inka. Pored njih, u kratkim beleškama navedeni su i drugi značajni hroničari: Fernandes de Ovijedo Valdes, Kabesa de Vaka, Saagun, Lopes de Gomara i F. de Heres.

---

¹ [Весна Дицков. *Хиспаноамеричка књижевност: ренесанса и барок.* Београд: В. Дицков, 2021. 194 стр.]

Kada je o poeziji reč, autorka naglašava da su tadašnji pesnici mahom bili pripadnici vladajuće klase, koji su kroz stihove izražavali pohvale u slavu kraljeva i vicekraljeva, a potom uz koncizne opise navodi najčešće pesničke forme, mahom prilagođene tamošnjim okolnostima: (hispanoameričku) romansu, desimu, viljansiko, oktavu real, sonet, epistolu i tercet. U nastavku poglavlja posvećenog poeziji podrobno su predstavljeni najznačajniji pesnici i njihova ključna dela: Alonso de Ersilja i Sunjiga (*Araukana*) i Huan de Kasteljanos (*Elegije o znamenitim muškarcima Indija*), a sažetije prvi meksički pesnik Fransisko de Terasas, Mateo Rosas de Okendo i Bernardo de Balbuena.

U poslednjem segmentu prvog dela knjige dr Vesna Dickov obrađuje pozorišne tokove, mahom vezane za proces evangelizacije i širenje hrišćanske vere, i navodi najzastupljenije dramske vrste: autosakramental, međuigru, lou, viljansiko, moralitet i misteriju. Treba istaći značaj segmenta u kojem se autorka bavi domorodačkim pozorištem, na autohtonim jezicima, veoma slabo poznatom srpskom čitaocu. U kratkim tezama su navedene autohtone forme misionarskog pozorišta: areito, mitote, taki i neiskutilji, glavni centri dramske umetnosti u Novom svetu (Peru i Meksiko), kao i nova vrsta pozorišta namenjena obrazovanoj publici (humanističko pozorište). Naposletku, autorka u kratkim beleškama pobrojava najznačajnije autore tog perioda i podneblja: Toribija de Benaventea, Fernana Gonsalesa de Eslavu, Andresa de Olmosa, Luisa de Fuensalidu, Mialea de Karvahala i druge.

Budući da do kraja XVIII veka na hispanoameričkom tlu takoreći nije postojalo organizovano tržište knjiga i da su mnoge prozne vrste bile zabranjene do XIX veka, dr Vesna Dickov se u drugom, nešto kraćem delu knjige, bavi tamošnjom baroknom poezijom i dramom, naglašavajući da su u tom periodu dela mahom stvarana po ugledu na književne modele sa Iberijskog poluostrva. Autorka ističe da je barok prenet u Hispansku Ameriku „kao sredstvo za kolonizaciju” koje je u novoj sredini koja je „simbioza različitih rasa, kultura i jezika, asimilovanih uprkos međusobnim kontrastima i suprotnostima” preinačeno u „sredstvo za ispoljavanje kulturnog identiteta”.

U svojoj studiji, dr Vesna Dickov ukazuje i na činjenicu da se pozorište u doba baroka neravnomerno razvijalo u Hispanskoj Americi, i da su nazastupljniji forme bile autosakramental, biblijska drama, loa, kao i komedija karaktera, komedija o kraljevskim miljenicima i bajle, sainete, završetak proslave, mitološka komedija, istorijska i herojsko-nacionalna drama. Autorka, sasvim primereno, naročito temeljno obrađuje ključne autore iz tog perioda i njihova dela: Huana Ruisa de Alarkona, čija nevelika književna zaostavština poseduje veliku umetničku vrednost, i Sor Huanu Ines de la Krus, najobrazovaniju ženu svog vremena. U poslednjem delu knjige, autorka predočava značaj još nekolicine pisaca: Huana de Espinose Medrana, Karlosa Siguensa i Gongore i Huana del Valje i Kavijedesa.

U svojoj novoj knjizi, dr Vesna Dickov od početka do kraja dosledno obrađuje građu, izdvaja najznačajnije karakteristike i autore renesanskog i baroknog perioda u Hispanskoj Americi i upućuje čitaoca na iscrpnu literaturu. Ovakvom koncepcijom, dr Dickov je sačinila knjigu koja će nesumnjivo biti korisna studentima hispanistike, stručnjacima koji se bave hispanoameričkom i komparativnom književnošću, ali i širem krugu čitalaca zainteresovanih za književnost.

Bojana Kovačević Petrović

Univerzitet u Novom Sadu

bojanakp@ff.uns.ac.rs

